

bi si ponovila; — Bila bi me voda potopila, — Bila bi mi ulice oprala. — Kuga me je révo pomorila! — Pomorila stare ino mlade, — Razločila drage ino ljube.* — Molitev uslišana. — Deklica si umiva lice:

Déklica si lice umivala,
Umivaje licu govorila:
Vém naj, lice! de te star bo kušnil,
Iti hótla bi v goró zeléno,
Ves bi pélin tamkeja pobrala,
Iz pélina bi vodó 'zcedila,
Vsako jutro se z vodó vmivala:
Kader star kušuje, bo mu grénko.
Vém naj, lice! de te mlad bo kušnil,
It' bi hótla na cvetéci vertek,
Vse bi roze tamkeja pobrala,
Pa vodó iz rož bi izcedila,
Vsako jutro se z vodó vmivala,
Kader mlad kušuje, bo dišalo,
Naj diši mu! naj prijetno bode itd. —

Pripravljavna pot v zemljepisje in zgodovino.

(Dalje.)

Deržava, oblast, postava in vstava.

Brez družbe bi se ljudje javolne izobrazili, težko bi kaj imenitnega znajdli, ko bi se ne združili.

Da pa družba ljudi ostane, da ne razpade, ali da jo od zunaj kaj ne podere, in da ljudem koristi, kar more, treba je nji močne oblasti in to iz več uzrokov.

a. Kjer je več otrok skupaj, se radi prepirajo, kjer je pa več ljudi dalj časa skupaj, na zadnje se vendar-le prepirajo. V družini napravljajo red stariši. Ako se pa veliki ljudje med sabo prepirajo, kdo jih bode miril; ljudje se potem poškodujejo na premoženji in življenji, razkrope se in zveza preneha. — Kaj pa, da je kak pošten možak med njimi, ki reče prepirljivcem: Bratje poterpíte drug z drugim! A kaj pomaga pomirljiva beseda razdraženim ljudem. Svojeglavci ne slušajo, siliti jih ne more, niti krotiti, ker so močnejši od njega. Kaj tukaj storiti? Možje so skupaj stopili, volili so si v sodnika moža, kateremu so največ zaupali. Dobro, reče izvoljeni, danes mi vse zaupate, jutro nemara kateremu ne bom po volji sodil, togotil se bo nad mano, kaj potem ž njim. Smijal se mi bode, ali me pa še otolkel. „Ne boj se tega“ pravijo drugi, mi ti bomo pomagali, ako bode treba. — Izvoljeni prevzame sodništvo, rabil je oblast in odsihmal je bilo mirnejši med njimi.

b. Otroci so abotni, in večkrat store, kar je njim v škodo, večkrat so pa tako kratke pameti, da ne store, kar je njim k pridu, dasiravno se jim pove iz najboljšega namena, dokler jih ne prisilimo.

Pa kdo bi verjell! Tudi odraščeni ljudje so tako brezpametni in termoglavi, kakor otroci. Naj se jim pove, karkoli že, ne slušajo, ne zapopadejo, ne store kar je prav, marveč dirjajo v svojo nesrečo, in ne čutijo svojega zadolženja poprej, dokler jim ni več pomagati.

Taki ljudje morajo imeti varuha, ki jih vodi kakor slepe, ki jih kroti, kakor otroke. Časih jih je treba siliti, da se spametovajo. Tedaj stopijo modrejši skupaj, izvolijo si ljudskega očeta oprav tako, kakor sodnika, tedaj mu obljubijo, da ga hočejo ubogati vse, kar koli jim bode svetoval v njih prid, da bodo tiste, ki ga ne bodo hoteli slušati v pokorščino prisilili, ako bode on tega zahteval.

Odsihmal se imenujejo nauki tega modrega moža povelje, postava. Časih ljudje tako vravnajo, da ne daje postav deželni oče sam, ampak v zborih jih sestavijo, in deželni oče dobi nalog, da izveršuje te postave, ako ni drugače tudi s silo in ostromostjo.

c. Ne more biti drugače, časih se komu z družbe, ali vsi družbi naredi velika škoda, zadene jih velika nesreča, jeden sam ne more pomagati, ker je preslab. — Recimo, da velika reka prestopi bregove, ter pokonča njive in travnike, ali more jeden sam napraviti velik nasip? Ako jednega napade 6—12 močnih razbojnikov, kako se jim more ubraniti? Ako napade cela truma, kakih tisoč sovražnikov malo vas, kako se tačas godi vasi. Sicer so si vse družine dale besedo, pomagati si v sili. Pa, ko bi tudi vsi skupaj na pr. pri kakem požaru prišli, mora vendar biti jeden, ki druge vodi, v red deva in vsakemu pove, kaj mu je storiti, ta se imenuje varuh ali vodja. Ako tedaj preti nesreča ali nasilstvo, naznani se to njemu in ta jo skuša odverniti, ali če se je zgodilo, skerbi za to, da se v prihodnje več ne zgodi.

Odsihmal so vsi kakor jeden sam mož, narejajo ožjo državno družbo. Kolikorkrat je nevarnost tukaj, se brani vsak sam za se in sosedje pomagajo drug drugemu, a varuh ukaže, kako se mora pomagati, vsi ga ubogajo, in prisilijo k pokorščini tega, ki sam noče ubogati. Od ljudstva, ki si zvoli iz svoje srede najbolj poštenega in najbolj pogumnega moža, da jih varuje tatov, morilcev in zunajnih sovražnikov, pravimo, da si je osnovalo državo. Kdor opravlja službo sodnika, varuha v soseski ali pri vsem ljudstvu, ta je njim poglavar, oblastnik, gospodar.

Sv. pismo (1. M. 10. 8.) pripoveduje, da je bil Nimrod, potomec Hamov, prvi, ki je začel biti na zemlji močen gospod. Bil je pa tudi spreten in sloveč lovec, morda da se je odlikoval s pokončanjem zveri, in si je tudi vsloge pridobil za ljudstva v deželi Sinear, kjer je bil pozneje Babilon tako, da so se ljudje tistega kraja radi okoli njega zbirali

in mu bili pokorni. S tem je berž ko ne položil temelj kraljevi oblasti. Drugi zgled, kako postane iz navadnega človeka, gospodar, nam pripoveduje Herodot, gerški zgodovinar.

Medijansko ljudstvo v Aziji je živelo dolgo časa brez vlade; vsak se je ravnal po svoje, bil je velik nered v deželi, ni je bilo, ne varnosti ne praviče v deželi. Med njimi je pa živel pravičen mož Dejocej, on se je večkrat potegnil za reveže, poravnal prepire in pravično razsojeval. Pri tem je pa zamudil svoje opravke in je imel veliko truda in skerbi. Zato ni hotel dalj časa sodnik biti in povedal to njim, ki so pravice iskali pri njem. Prijatelji miru in prava so potem volili (700 pr. Kr.) Dejoceja kralja Medov in njegovi potomci so dolgo stolovali v sijajnem gradu.

Dopisi in novice.

— *Is seje c. k. dež. šl. sveta dne 12. aprila.* Vseled disciplinarne preiskave dobi ljudski učitelj pismen ukor. — Na tukajšnjem c. k. izobraževališču se je umestil namestni učitelj in dobiva namestnine na leto po 600 gl. — Kako bi se v deželi pospeševal gospodarski poduk, to se je nasvetovalo c. k. dež. vladi. — Letne plače učiteljev v Ternu in Gorjah so bile povišane za leto 1877/78 od 400 na 450 gl. — Da se ljudske šole v Kerškem in v Ratčah razširijo, se je sprejelo. — Poterdili so: Marijo Krašner za definitivno nadučiteljico v Ljubljani, Petra Grosa za def. nadučitelja v Zagorji p. S. — Začasna učitelja: Jože Kavšek v Vinici in Matej Mrak sta bila stalno umeščena vsled razglasa sl. ministerstva dne 4. januarja 1877 št. 17084. — Učiteljski vdovi se je plačalo pogrebno četertletje po umerlemu možu. — Prošnja c. k. okr. šl. sveta, ki je prosil pomoči za priredjenje nakupljenih hiš v šolske namene, se je zaverгла. — Prošnja ljudskega učitelja za posojilno izplačevanje se ni uslišala. — Prošnje za prizanesenje kazni zastran šolskih zamud, dalje za nagrade in denarno pripomoč so se reševale.

— *Dne 26. aprila.* Poroča se sl. ministerstvu zarad vstanovljenja 9. glavnega učitelja na c. k. m. in z. izobraževališču. — Na ljudski šoli v Kranji se imajo šolske počitnice zarad zidanja podaljšati. — Gimnaz. učit. vdova prosi pri svitem cesarju za letni milostni dar svojim hčeram, nasvet o tem se je oddal slav. ministerstvu. — Na meščanski šoli v Kerškem se bodo zaporedoma umeščali 3 učitelji in ravnatelj. — Razreševale so se: prošnje za oproščenje šolnine, za prizanesenje kazni zarad šolskih zamud, za nagrado in pripomoč.

— *Is goriškega deželnega zbora.* Deželni zbor je sklenil v zadevi učiteljskih plač novo postavo. Ustanovljene so 3 verste: po 600, 500 in 400 gl. Učiteljev prve verste ne more več biti, ko polovica vseh učiteljev v Gorici, po vaseh pa ne več, ko dvanajsti del vseh učiteljev v dotičnem okraju. V drugo versto bodo spadale $\frac{3}{12}$ služeb. Doklade opraviteljem (voditeljem) znašajo po 35, 50, 75 in 100 gl. Za stanovanje dobiva voditelj v mestu 200 gl., drugod 100 gl. Podučitelj dobiva 300 gl. plače in odškodnino za stanovanje (v Gorici 100 gl.). Učiteljice bodo dobivale 80 % učiteljske plače; podučiteljice 280 in odškodnino za stanovanje. Kdor je dosedaj večjo plačo dobival, nima po novi postavi nič zgubiti.